

APELACIONI SUD, Rouen

Presuda od 30.IX 1961.

Sté François Humbert et Fils C. Sté d'entreprises maritimes et terrestres /S.E.M.E.T./, The booth steamship cy Ltd, Comité des assureurs maritimes du Havre i osiguratelji

Pravovaljana klauzula teretnice o nadležnosti suda mora sadržavati tačnu naznaku suda kojemu se stranke moraju obratiti - Nije dovoljno navesti samo državu u kojoj će se spor raspraviti

Teretnica, na osnovi koje je bio izvršen prijevoz ulja, sadržavala je, među ostalim, i slijedeću klauzulu: "Svaki spor koji nastane povodom ili u vezi ove teretnice, ili koji se bude odnosio na teret koji je njom pokriven, bit će /osim ako brodari ne odluče drukčije/ raspravljen u Engleskoj, isključujući nadležnost stranih sudova, a u svakom slučaju ugovor i sve druga pitanja bit će, osim niže navedene klauzule o avariji, tumačena i riješena po engleskom pravu".

Na odredištu je utvrđeno da je jedan dio tereta pokvaren, pa je nastao spor među strankama. U sporu su kao tuženici učestvovali engleska i francuska društva. Tužitelj je francusko poduzeće. Jedan tuženik, pozivajući se na citiranu klauzulu u teretnici, prigovara nadležnosti suda, navodeći da su za rješenje spora nadležni engleski sudovi. Prvostepeni sud je taj prigovor odbio, a apelacioni sud je potvrdio prvostepenu presudu.

Razlozi sudova su slijedeći:

Klauzula u teretnici nije dovoljno određena. Da bi ona bila pravovaljana, potrebno je da u njoj bude jasno određen sud kojemu se stranke moraju obratiti, i to tako da im uz podatke koje im pruža sama teretnica, nije potrebno tražiti bilo koje druge informacije o nadležnosti suda. Općeniti navod da će za rješenje spora biti nadležni engleski sudovi, nije u ovom pogledu dovoljno precizan, jer ne sadrži konkretni sud koji će biti nadležan za rješenje spora. Prema tome treba primijeniti francuske propise o nadležnosti sudova, a ti su sudovi nadležni, jer je jedan od tuženika francuska pravna osoba.

/DMF 1962, str.470/

B.J.

Bilješka.- Gornja presuda zauzela je jedno stajalište koje može biti neobično važno i za našu privredu, jer i naši privredni faktori mogu doći u sličnu situaciju u kojoj su se našle gore navedena engleska društva. Protiv ovog stajališta mogu se iznijeti stvarni i

pravni razlozi. Što se stvarnih razloga tiče u prvom redu dolazi pravna nesigurnost. Stranke, redovito, imaju opravdanog razloga da ugovore nadležnost suda određene države, i imaju pravo pouzdati se da će takva nadležnost biti poštovana. Ovo je naročito važno u pravu kod teretnice koja kola u prometu, pa se često puta niti ne zna čiji će državljanin biti primalac, odnosno neki drugi zainteresirani u sporu. Osim toga od stranke se, posve sigurno, ne može danas zahtijevati da prilikom sklopa nje ugovora u svakidnjem poslovanju proučavaju propise o nadležnosti sudova države čiju nadležnost ugovore, a sve u svrhu da u teretnici navođu tačno određeni sud. To pitanje, potpuno pravilno, stranke ostavljaju po strani, i njima će se detaljno pozabaviti njihovi pravni zastupnici u slučaju spora. Strankama je, kod zaključenja ugovora, prvenstvena svrha da ugovore sud određene države, a ne tačno određeni sud. Njima, što je isto toliko važno, neće redovito ni biti moguće pa sve da su i detaljno proučile propise o nadležnosti sudova čiju podsudnost ugovoraju unaprijed znati koji će sud biti nadležan. Ta nadležnost često puta ovisi o jednom elementu koji nije nikad unaprijed utvrđen, tj. o vrijednosti spora, i o drugom, koji je često nesiguran, o mjestu na osnovi kojega će se odrediti nadležnost sud.

Na prveni razlozi ne govore za stajalište zauzeto u gornjoj presudi. Izgleda da se polazi od toga da je teretnica vrijednosni papir, te da mora određeno sadržavati sve elemente koji su za stranku njerodjavni. Čini nam se da nije opravdano davati tome principu onako strogi značaj kako to čini francuska judikatura. Nije nam potrebno da u teretnicu budu uneseni tačno određeni elementi, već je dovoljno da budu tačno određivi iz ostalih pisanih dokumenata (npr. ugovor o prijevozu). S određivošću klauzula potpuno se poštuje princip dobre vjere trećeg imao teretnice. Dapače određivost elemenata veoma se često upotrebljava, osobito kad se teretnica poziva na klauzule ugovora o prijevozu. Nije j snu zašto francuski sudovi stoje na tako strogom stajalištu, tim više što takvo stajalište za stranke može biti i štetno. Kad stranke ugovore nadležnost suda određene države, treba tu klauzulu tumačiti u vezi s pozitivnim propisima o nadležnosti sudova države čiju su nadležnost stranke ugovorile.

B.J.